

Sprawa C-13/20**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym,
sporządzone na podstawie art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed
Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

14 stycznia 2020 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Cour d'appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli, Belgia)

**Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie
orzeczenia w trybie prejudycjalnym:**

20 grudnia 2019 r.

Strona wnosząca środek odwoławczy:

Top System SA

Strona przeciwna:

Królestwo Belgii

1. Przedmiot i okoliczności faktyczne sporu

- 1 Służba ds. doboru i dysponowania kadrami administracji publicznej (Le service de sélection et d'orientation, zwana dalej „Selorem”) używa systemu umożliwiającego rejestrację kandydatur zgłoszonych za pośrednictwem Internetu.
- 2 Spółka Top System (zwana dalej „Top System”) rozwija oprogramowanie komputerowe. W ramach swojej działalności opracowała ona swój własny „Top System Framework” (zwany dalej „TSF”). TSF opiera się na „.NET Framework” firmy Microsoft, zestaw narzędzi wspomagających pracę programistów, ulepszony i rozszerzony przez twórców TSF o dodatkowe funkcje.
- 3 Aby zapewnić Selorowi dostęp do kandydatur składanych za pośrednictwem Internetu, Top System opracował na jego zamówienie różnego rodzaju nowe aplikacje (zwane dalej „aplikacjami Seloru”), w tym „Selor Web Access” (SWA) zaprezentowaną w marcu 2004 r.

- 4 Aplikacje Seloru składają się, z jednej strony, z komponentów zaprojektowanych „na miarę”, w odpowiedzi na potrzeby i wymagania Seloru, i, z drugiej strony, z komponentów pozyskanych z TSF.
- 5 Współpraca pomiędzy Top System i Selorem trwała przez wiele lat. Ponieważ wiele usterek pozostawało nierozwiązanych, Selor zaczął samodzielnie poszukiwać rozwiązania problemu. Na początku 2019 r. Top System stwierdził techniczną ingerencję w zainstalowany TSF z aplikacjami Seloru.
- 6 Postanowieniem z dnia 2 lutego 2019 r. prezes tribunal de commerce de Bruxelles (sądu gospodarczego w Brukseli, Belgia) uwzględnił złożony przez Top System wniosek o zajęcie spornego materiału informatycznego.
- 7 Powołany w sprawie biegły wydał następującą opinię:

„Analiza zajętych danych wskazuje, że Selor rzeczywiście dokonał dekompilacji bibliotek wynikowych Top System, zmierzając do odtworzenia jego kodów źródłowych; w tym celu Selor użył najprawdopodobniej narzędzia takiego jak »Reflector« (którego przynajmniej jedna kopia, zainstalowana na stanowisku pracy [X], znajduje się w posiadaniu Seloru (...)).

Stwierdziłem dwa przypadki specyficznych kodów źródłowych, które zostały zmodyfikowane w dniu 19 grudnia 2008 r.; wszystkie pliki w odnośnym katalogu zostały wtedy zmienione: stwierdzam, że wszystkie odniesienia do wersji binarnej »Top System« zostały zamienione na odniesienia do wersji kodu źródłowego dodanego w tym dniu”.
- 8 W dniu 6 lipca 2009 r., Top System wystąpił przeciwko Królestwu Belgii z powództwem mającym na celu w szczególności:
 - stwierdzenie dokonanej przez Selor dekompilacji TSF wiążącej się z naruszeniem przysługujących Top System praw wyłącznych, mającego znamiona naruszenia prawa do utworu, a także
 - zobowiązanie Królestwa Belgii do naprawienia szkody poniesionej przez Top System w wyniku dekompilacji i powielenia kodów źródłowych TSF.
- 9 Wyrokiem z dnia 19 marca 2013 r. sąd pierwszej instancji w Brukseli oddalił powództwo.
- 10 Top System odwołał się do cour d’appel de Bruxelles (sądu apelacyjnego w Brukseli, Belgia), podtrzymując swoje żądania.

2. Rozpatrywane przepisy

Dyrektywa 91/250/EWG Rady z dnia 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych

11 Artykuł 4 dyrektywy stanowi:

„Czynności zastrzeżone

Z zastrzeżeniem przepisów art. 5 i 6 prawa wyłączne uprawnionego w rozumieniu art. 2 obejmują prawo do wykonywania lub zezwalania na:

a) trwałe lub czasowe powielanie programu komputerowego jakimikolwiek środkami i w jakiejkolwiek formie, częściowo lub w całości. W zakresie, w jakim ładowanie, wyświetlanie, uruchamianie, transmitowanie lub przechowywanie programu komputerowego wymaga takiego powielenia, takie czynności wymagają uzyskania zezwolenia uprawnionego;

b) translację, adaptację, porządkowanie i jakiejkolwiek inne modyfikacje programu komputerowego i powielenie wyników tych działań bez uszczerbku dla praw osoby, która modyfikuje program;

(...)”.

12 Artykuł 5 dyrektywy stanowi:

„Wyjątki od czynności zastrzeżonych

1. W braku szczególnych przepisów umownych czynności określone w art. 4 lit. a) i b) nie wymagają zezwolenia uprawnionego, jeśli są konieczne do użycia programu przez uprawnionego nabywcę zgodnie z zamierzonym celem, włącznie z poprawianiem błędów.

(...)”.

13 Artykuł 6 dyrektywy stanowi:

„Dekompilacja

1. Zezwolenie uprawnionego nie jest wymagane, jeśli powielanie kodu i translacja jego form w rozumieniu art. 4 lit. a) i b) jest niezbędne do otrzymania informacji koniecznych do osiągnięcia interoperacyjności niezależnie stworzonego programu komputerowego z innymi programami, z zastrzeżeniem spełnienia następujących warunków:

a) czynności te są wykonywane przez licencjobiorcę lub osobę mającą prawo do używania kopii programu, lub upoważnioną osobę działającą w ich imieniu;

b) informacje konieczne do osiągnięcia interoperacyjności nie były uprzednio łatwo dostępne dla osób określonych w lit. a);

c) czynności te są ograniczone do tych części oryginalnego programu, które są niezbędne dla osiągnięcia interoperacyjności.

2. Przepisy ust. 1 nie upoważniają do tego, by informacje uzyskane na ich podstawie były:

a) wykorzystane do celów innych niż osiągnięcie interoperacyjności niezależnie od siebie stworzonych programów komputerowych;

b) przekazywane osobom trzecim, z wyjątkiem kiedy są konieczne dla interoperacyjności niezależnie od siebie stworzonych programów; lub

c) wykorzystane w celu rozwijania, produkcji lub obrotu programami komputerowymi znacznie podobnymi w swoim wyrazie lub do jakichkolwiek innych czynności naruszających prawo autorskie.

3. Zgodnie z przepisami Konwencji Berneńskiej w o ochronie dzieł literackich i artystycznych niniejszy artykuł nie może być interpretowany tak, aby możliwe było jego stosowanie w sposób, który bez uzasadnienia narusza słusne interesy uprawnionego lub pozostaje w sprzeczności z normalnym korzystaniem z programu komputerowego”.

3. Stanowiska stron

Selor

14 Selor przyznaje, że dokonał dekompilacji części TSF, której funkcje zostały zintegrowane z aplikacjami Seloru, aby wyłączyć jedną z jego funkcji, która okazała się wadliwa.

15 Selor utrzymuje przede wszystkim, że z postanowień umowy regulującej jego stosunki z Top System wynika zrzeczenie się uprawnienia do powoływania się na przysługujące Top System prawa autorskie w wypadku jakiegokolwiek formy używania dostarczonych przez Top System aplikacji. Z powyższego Selor wywodzi, że przysługuje mu prawo dostępu do kodów źródłowych aplikacji dostarczonych przez Top System, obejmujące możliwość uzyskania samodzielnego dostępu w drodze dekompilacji.

16 Posiłkowo Selor podnosi, że dekompilacja mająca na celu skorygowanie błędów jest prawnie dozwolona, zgodnie z przepisami dyrektywy 91/250. Zdaniem Seloru błędy projektowe mające wpływ na program opracowany przez Top System (w szczególności dwie aplikacje programu TSF) oraz brak reakcji Top System na zgłaszane problemy uniemożliwiały wykorzystanie programu zgodnie z jego przeznaczeniem, co uprawniało go do dokonania dekompilacji. Selor powołuje się

także na swoje prawo do „obserwowa[nia], bada[nia] lub testowa[nia] funkcjonowani[a] programu w celu ustalenia koncepcji i zasad”, na których opierają się odpowiednie funkcje TSF, w celu usunięcia powodowanych przez nie usterek (art. 5 ust. 3 dyrektywy 91/250).

Top System

- 17 Top System zarzuca Selorowi, że ten dokonał dekompilacji należącego do niego programu TSF nie będąc do tego upoważnionym ani na mocy umowy, ani obowiązujących przepisów prawa. Top System twierdzi zresztą, że w każdym wypadku sprzeciwiłby się takiej dekompilacji, bowiem „aplikacje to jedno, a Framework TSF to co innego”. Top System uważa, że TSF nie został opracowany na zamówienie Seloru, i że Selor nie sfinansował jego powstania. TSF jest wytworem własnym Top System i stanowi jego wyłączną własność.
- 18 Jeśli chodzi o uprawnienie do dokonania dekompilacji, Top System twierdzi, że operacja taka może zostać przeprowadzona jedynie w celu osiągnięcia interoperacyjności programów (art. 6 dyrektywy), nie zaś w celu poprawienia błędów oprogramowania (art. 5 ust. 1 dyrektywy), których występowanie zresztą również kwestionuje. Na wypadek, gdyby sąd apelacyjny miał rozważyć przyjęcie takiej interpretacji przepisów krajowych (transponujących art. 5 dyrektywy), która zezwalałaby na poprawianie błędów oprogramowania, Top System zwraca się do sądu o skierowanie do Trybunału Sprawiedliwości wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Tytułem ewentualnym Top System podnosi, że nawet jeśli dekompilacja jest w tym ostatnim wypadku dopuszczalna, to może być ona dokonana jedynie po spełnieniu ściśle określonych warunków przewidzianych w art. 6 dyrektywy.
- 19 Jeśli chodzi o wyjątek przewidziany w art. 5 ust. 3 dyrektywy, Top System podnosi, że sporna dekompilacja nie została dokonana jedynie w warunkach testowych, ale także w celu dalszego rozwijania oprogramowania przez programistów Seloru.

4. Ocena sądu apelacyjnego

- 20 Sąd apelacyjny podkreśla, że Top System nie dostarczył całości kodów źródłowych dla aplikacji Seloru.
- 21 Wobec niewywiązywania się z umowy Selor powinien był jednak wezwać Top System do przekazania kodów źródłowych, a nie – dokonywać samodzielnej dekompilacji kodu wynikowego. Zaniechawszy wezwania Top System do dostarczenia kodów źródłowych w ramach zobowiązania wynikającego z umowy, Selor umyślnie wyszedł poza sferę stosunków umownych. Selor powinien więc wykazać, że był uprawniony do dokonania dekompilacji przez obowiązujące przepisy prawa.

- 22 Sąd apelacyjny przedstawia pokrótce stanowiska stron. Zdaniem Top System istnieją jedynie dwa przypadki, w których można dokonać dekompilacji: wyrażenie zgody przez autora i konieczność osiągnięcia interoperacyjności (art. 6 dyrektywy). Wbrew temu, co orzekł sąd pierwszej instancji, nie można dokonywać dekompilacji w celu poprawienia błędów w oprogramowaniu. Natomiast zdaniem Seloru poprawienie błędów za pośrednictwem dekompilacji jest dozwolone na mocy przepisu prawa krajowego (transponującego art. 5 ust. 1 dyrektywy), który zezwala na dokonanie wszystkich czynności przewidzianych w art. 4 lit. b) dyrektywy, a więc także, oprócz translacji, adaptacji i porządkowania, na wszelkie „inne modyfikacje programu komputerowego i powielenie wyników tych działań”.
- 23 Sąd apelacyjny wyklucza zastosowanie wyjątku przewidzianego w art. 5 ust. 3 dyrektywy. Przepis ten zezwala osobie uprawnionej do używania kopii programu komputerowego jedynie w celu obserwowania, badania lub testowania jego funkcjonowania w celu ustalenia koncepcji i zasad, na których opiera się każdy z elementów programu, jeżeli osoba ta robi to podczas wykonywania czynności ładowania, wyświetlania, uruchamiania, transmitowania lub przechowywania programu, do używania którego jest uprawniona. Sąd apelacyjny uważa, że przeprowadzona przez Selor dekompilacja w sposób oczywisty wykracza poza te ramy.
- 24 Powstaje zatem pytanie, czy dekompilacja całości lub części programu komputerowego stanowi jedną z czynności przewidzianych w art. 4 lit. a) i b) dyrektywy 91/250, których uprawniony użytkownik programu może dokonać w celu poprawienia występujących w nim błędów.
- 25 Ani tekst dyrektywy, ani istniejące orzecznictwo nie dają jasnej odpowiedzi na to pytanie, które dotyczy nowej wykładni dyrektywy, i którego rozpatrzenie leży w ogólnym interesie polegającym na zapewnieniu jednolitego stosowania prawa Unii.

5. Pytania prejudycjalne

- 26 Cour d'appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli, Belgia) przedkłada Trybunałowi Sprawiedliwości następujące pytania prejudycjalne:
- Czy artykuł 5 ust. 1 dyrektywy 91/250/EWG Rady z dnia 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych należy interpretować w ten sposób, że zezwala on uprawnionemu nabywcy programu komputerowego na dokonanie dekompilacji całości lub części tego programu, jeżeli dekompilacja ta jest konieczna, aby pozwolić mu na poprawienie błędów mających wpływ na funkcjonowanie tego programu, również w przypadku, gdy poprawka ta polega na wyłączeniu funkcji mającej wpływ na poprawne funkcjonowanie aplikacji, której program ten jest częścią?

- W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, czy ponadto muszą zostać spełnione warunki określone w art. 6 dyrektywy lub jakieś inne warunki?

DOKUMENT ROBOCZY